

CARTEA
martirilor

John Foxe

CARTEA martirilor

Traducere de Dana Sisoeva

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Cartea martirilor, de John Foxe
Copyright © 2026 Casa Cărții, Oradea
OP 2, CP 30,
410670, Oradea
Tel.: 0359 800 333; 0728 874 975
E-mail: info@ecasacartii.ro
www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Foxe, John

Cartea martirilor / John Foxe ; trad. de Dana Sisoeva.
- Oradea : Casa Cărții, 2026
ISBN 978-606-732-325-2
I. Sisoeva, Dana (trad.)
2

Traducerea: Sana Sisoeva
Editarea: Ionuț Iancu
Corectura: Mirela Ștefan
Tehnoredactarea și coperta: Roxana Bochiș
Pictura de pe copertă: Crucificarea Sfântului Andrei, de Caravaggio
Tiparul executat la Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen, Ungaria.

Cuprins

Prefață	13
---------------	----

Capitolul I

Istoria martirilor creștini până la prima persecuție generală sub Nero ..	17
I. Sfântul Ștefan.	18
II. Iacov cel Mare.	18
III. Filip	19
IV. Matei	19
V. Iacov cel Mic	19
VI. Matia	20
VII. Andrei.	20
VIII. Sfântul Marcu.	20
IX. Petru	20
X. Pavel	20
XI. Iuda	20
XII. Bartolomeu.	21
XIII. Toma	21
XIV. Luca.	21
XV. Simon	21
XVI. Ioan	21
XVII. Barnaba	21

Capitolul al II-lea

Cele zece persecuții din perioada timpurie a bisericii	22
Prima persecuție, sub Nero, 67 d.H.	22
A doua persecuție, sub Domițian, 81 d.H.	23
A treia persecuție, sub Traian, în anul 108 d.H.	24
A patra persecuție, sub Marcus Aurelius Antoninus, 162 d.H.	25
A cincea persecuție, care începe cu Severus, 192 d.H.	29
A șasea persecuție, sub Maximinus, 235 d.H.	31
A șaptea persecuție, sub Decius, 249 d.H.	31
A opta persecuție, sub Valerian, 257 d.H.	36
A noua persecuție, sub Aurelian, 274 d.H.	39
A zecea persecuție, sub Dioclețian, 303 d.H.	42

Capitolul al III-lea

Persecutarea creștinilor în Persia și Europa,

între secolele al IV-lea și al XI-lea	51
<i>Persecutarea creștinilor din Persia</i>	51
<i>Persecuțiile provocate de ereticii arieni</i>	51
<i>Persecuția sub Iulian Apostatul</i>	52
<i>Persecutarea creștinilor de către goți și vandali</i>	54
<i>Persecuțiile de la mijlocul secolului al V-lea</i> <i>până la sfârșitul secolului al VII-lea</i>	55
<i>Persecuțiile de la începutul secolului al VIII-lea până aproape</i> <i>de sfârșitul secolului al X-lea</i>	56
<i>Persecuțiile din secolul al XI-lea</i>	58

Capitolul al IV-lea

O relatare a persecuțiilor provocate de papalitate în Franța 61

<i>Persecutarea valdenzilor din Franța</i>	61
<i>Persecutarea albigensilor</i>	63
<i>Masacrul din Noaptea Sfântului Bartolomeu la Paris și în alte locuri</i>	65
<i>De la revocarea Edictului de la Nantes</i> <i>până la Revoluția Franceză din 1789</i>	71
<i>Martiriul lui Jean Calas</i>	74

Capitolul al V-lea

Schiță a Revoluției Franceze din 1789,

cu referire la istoria persecuției	79
<i>Masacrarea prizonierilor</i>	87
<i>Moartea lui Ludovic al XVI-lea și a altor membri ai familiei regale</i>	90
<i>Scene îngrozitoare în La Vendée</i>	93
<i>Scene din Marsilia și Lyon</i>	94
<i>Instalarea Zeiței Rațiunii</i>	99
<i>Căderea lui Danton, Robespierre, Marat și a altor iacobini</i>	102

Capitolul al VI-lea

Persecuțiile împotriva protestanților din sudul Franței,

între anii 1814 și 1820	114
<i>Sosirea regelui Ludovic al XVIII-lea la Paris</i>	115
<i>Faptele petrecute în legătură cu copilul de argint</i>	116
<i>Situația din preajma întoarcerii lui Napoleon de pe Insula Elba</i>	117
<i>Catolicii înarmați de la Beaucaire</i>	118
<i>Masacrul și jaful de la Nîmes</i>	119
<i>Ingerința Guvernului în treburile protestanților</i>	120
<i>Scrisorile lui Louvois către Marillac</i>	121
<i>Decret regal în favoarea celor persecutați</i>	123
<i>Petiția refugiaților protestanți</i>	125
<i>O cruzime îngrozitoare comisă împotriva femeilor</i>	126
<i>Sosirea austrieicilor la Nîmes</i>	127

<i>Atrocități comise la sate și altele de felul acesta</i>	128
<i>Alte relatări ale faptelor catolicilor la Nîmes.</i>	131
<i>Atac asupra bisericilor protestante</i>	133
<i>Asasinarea generalului La Garde</i>	134
<i>Intervenția Guvernului britanic</i>	135
<i>Sperjur în cazul generalului Gilly și în alte cazuri.</i>	137
<i>Rezoluția finală a protestanților de la Nîmes</i>	139
Capitolul al VII-lea	
O relatare a Inchiziției	141
<i>O relatare a crudei manipulări și a arderii lui Nicholas Burton,</i> <i>un negustor englez, în Spania</i>	145
<i>Nelegiuiri tănuite ale Inchiziției care au ieșit la iveală</i> <i>printr-o întâmplare foarte neobișnuită</i>	149
<i>Persecuția împotriva doctorului Aegidio.</i>	162
<i>Persecuția împotriva doctorului Constantin.</i>	163
<i>Viața lui William Gardiner</i>	165
<i>O relatare a vieții și suferințelor scoțianului William Lithgow</i>	166
<i>Croly despre Inchiziție.</i>	177
Capitolul al VIII-lea	
O relatare a persecuțiilor provocate de papalitate în Italia	181
<i>O relatare a persecuțiilor din Calabria</i>	184
<i>Relatarea persecuțiilor din văile Piemontului.</i>	187
<i>O relatare a persecuțiilor din Veneția</i>	195
<i>O relatare despre mai multe persoane remarcabile, care au fost martirizate</i> <i>pentru credința lor, în diferite părți ale Italiei</i>	196
<i>O relatare a persecuțiilor din marchizatul de Saluzzo</i>	200
<i>O relatare a persecuțiilor din văile Piemontului în secolul al XVII-lea</i>	200
<i>Alte persecuții din văile Piemontului în secolul al XVII-lea</i>	204
<i>O relatare a războiului piemontez.</i>	213
<i>O relatare a persecuțiilor lui Michael de Molinos, un spaniol</i>	224
Capitolul al IX-lea	
O relatare a persecuțiilor provocate de papalitate în Boemia	231
<i>Jan Hus</i>	232
<i>Ieronim de Praga</i>	236
<i>Zizka</i>	239
Capitolul al X-lea	
Schițe ale vieților unora dintre cei mai eminenți reformatori	252
<i>John Wycliffe</i>	252
<i>Martin Luther</i>	257
<i>Viața și istoria vrednicului slujitor și martir al lui Dumnezeu,</i> <i>William Tyndale</i>	263
<i>Jean Calvin</i>	271

<i>Implicarea lui Calvin în moartea lui Miguel Servetus</i>	273
<i>Calvin ca promotor al libertății civile</i>	277
<i>Viața reverendului John Foxe</i>	281
<i>Erorile, riturile, ceremoniile și practicile superstițioase</i> <i>ale Bisericii Romano-Catolice</i>	287

Capitolul al XI-lea

<i>Persecuții în Germania și Țările de Jos</i>	291
<i>O relatare a persecuțiilor din Țările de Jos</i>	297

Capitolul al XII-lea

<i>O relatare a persecuțiilor din Lituania și Polonia</i>	302
---	-----

Capitolul al XIII-lea

<i>O relatare a persecuțiilor din China și din alte câteva țări.</i>	304
<i>O relatare a persecuțiilor din Japonia</i>	305
<i>O relatare a persecuțiilor împotriva creștinilor din Abisinia sau Etiopia.</i>	306
<i>O relatare a persecuțiilor împotriva creștinilor din Turcia.</i>	307
<i>Persecuții și opresiuni în Georgia și Mingrelia.</i>	308
<i>O relatare a persecuțiilor din statele barbarești</i>	309
<i>O relatare a persecuțiilor din America Latină.</i>	309

Capitolul al XIV-lea

<i>O relatare a persecuțiilor din Marea Britanie și Irlanda,</i> <i>înainte de domnia reginei Maria I Tudor</i>	312
--	-----

Capitolul al XV-lea

<i>O relatare a persecuției din Scoția în timpul domniei</i> <i>regelui Henric al VIII-lea.</i>	322
<i>O relatare a vieții, suferințelor și morții domnului George Wishart,</i> <i>care a fost strangulat și apoi ars în Scoția, pentru că a mărturisit</i> <i>adevărul Evangheliei.</i>	325

Capitolul al XVI-lea

<i>Persecuțiile din Anglia în timpul domniei reginei Maria I Tudor</i>	331
<i>Cuvintele și comportamentul lui lady Jane pe eșafod</i>	333
<i>John Rogers, vicar al Bisericii Sfântul Mormânt și predicator</i> <i>al Bisericii St. Paul, Londra</i>	334
<i>Reverendul Laurence Saunders.</i>	336
<i>Istoria, întemnițarea și interogatoriile domnului John Hooper,</i> <i>episcop de Worcester și Gloucester</i>	338
<i>Viața și purtarea doctorului Rowland Taylor din Hadley.</i>	341
<i>Martiriul lui Tomkins, Pygot, Knight, Lawrence, Hunter și Higbed.</i>	344
<i>Dr. Robert Farrar</i>	346
<i>Rawlins White.</i>	347
<i>Reverendul George Marsh.</i>	349
<i>Domnul William Flower</i>	351
<i>Reverendul John Cardmaker și John Warne</i>	352

<i>John Simpson și John Ardeley</i>	353
<i>Thomas Haukes, Thomas Watts, Thomas Osmond, William Bamford și Nicholas Chamberlain</i>	353
<i>Reverendul John Bradford și John Leaf, un ucenic</i>	354
<i>Reverendul John Bland, reverendul John Frankesh, Nicholas Shetterden și Humphrey Middleton</i>	357
<i>Nicholas Hall și Christopher Waid</i>	357
<i>Dirick Carver și John Launder</i>	357
<i>John Denley, John Newman și Patrick Packingham</i>	358
<i>W. Coker, W. Hooper, H. Laurence, R. Colliar, R. Wright și W. Stere</i> . . .	359
<i>Reverendul Robert Samuel</i>	360
<i>G. Catmer, R. Streater, A. Burward, G. Brodbridge și J. Tutty</i>	360
<i>Episcopul Ridley și episcopul Latimer</i>	361
<i>Domnii John Webb, George Roper și Gregory Parker</i>	366
<i>Domnul John Philpot</i>	366
<i>Reverendul T. Whittle, B. Green, T. Brown, J. Tudson, J. Ent, Isabel Tooster și Joan Lashford</i>	368
<i>John Lomas, Agnes Snoth, Anne Wright, Joan Sole și Joan Catmer</i>	369
<i>Arhiepiscopul Cranmer</i>	370
<i>Agnes Potten și Joan Trunchfield</i>	381
<i>Reverendul Robert Drakes, Reverendul William Tyms, Richard Spurge, Sheerman T. Spurge Fuller, J. Cavel Weaver și G. Ambrose Fuller</i> . .	381
<i>Hugh Laverick și John Aprice</i>	382
<i>Protejarea lui George Crow și a Testamentului său</i>	383
<i>Execuții la Stratford-le-Bow</i>	384
<i>R. Bernard, A. Foster și R. Lawson</i>	384
<i>Reverendul Julius Palmer</i>	384
<i>Joan Waste</i>	386
<i>Persecuții în dieceza de Canterbury</i>	388
<i>T. Loseby, H. Ramsey, T. Thirtell, Margaret Hide și Agnes Stanley</i>	389
<i>Execuții în Kent</i>	389
<i>Execuția a zece martiri la Lewes</i>	391
<i>Simon Miller și Elisabeta Cooper</i>	392
<i>Execuții la Colchester</i>	393
<i>Doamna Joyce Lewes</i>	395
<i>Execuții la Islington</i>	397
<i>Doamna Cicely Ormes</i>	399
<i>Reverendul John Rough</i>	400
<i>Cuthbert Symson</i>	401
<i>Thomas Hudson, Thomas Carman și William Seamen</i>	403
<i>Arestări la Islington</i>	404
<i>Flagelările ordonate de Bonner</i>	410
<i>Reverendul Richard Yeoman</i>	412

<i>Thomas Benbridge</i>	414
<i>Alexander Gouch și Alice Driver</i>	416
<i>Doamna Prest</i>	416
<i>Richard Sharpe, Thomas Banion și Thomas Hale</i>	421
<i>J. Corneford din Wortham; C. Browne din Maidstone; J. Herst din Ashford;</i> <i>Alice Snoth și Catharine Knight, o femeie în vârstă.</i>	422
<i>William Fetty, biciuit până la moarte</i>	423
<i>Eliberarea doctorului Sands</i>	427
<i>Purtarea reginei Maria față de sora sa, prințesa Elisabeta</i>	430
<i>Pedepsele lui Dumnezeu trimise împotriva unor persecutori</i> <i>ai poporului Său, în timpul domniei reginei Maria</i>	438

Capitolul al XVII-lea

<i>Armada spaniolă</i>	442
<i>O conspirație a papistașilor pentru distrugerea lui Iacob I,</i> <i>a familiei regale și a ambelor camere ale Parlamentului,</i> <i>cunoscută sub numele de „Complotul prafului de pușcă”</i>	455

Capitolul al XVIII-lea

<i>Viața, încercările și prigoanele unor oameni ai credinței</i> <i>de după domnia reginei Maria I Tudor</i>	462
<i>O relatare a vieții și persecuțiilor lui John Bunyan.</i>	462
<i>O relatare a vieții lui John Wesley</i>	465

Capitolul al XIX-lea

<i>Nașterea și ascensiunea credinței protestante în Irlanda,</i> <i>cu o relatare a masacrului barbar din 1641.</i>	468
--	-----

Capitolul al XX-lea

<i>Ascensiunea, progresul, persecuțiile și suferințele quakerilor</i>	486
<i>O relatare a persecuției quakerilor din Statele Unite</i>	493

Capitolul al XXI-lea

<i>Asaad Shidiak.</i>	502
<i>Relatarea convertirii, întemnițării și suferințelor lui Asaad Shidiak,</i> <i>originar din Palestina, cel care a fost închis timp</i> <i>de mai mulți ani în mănăstirea de pe Muntele Liban.</i>	502
<i>Note biografice despre Asaad Shidiak</i>	502
<i>Perioada copilăriei și a tinereții.</i>	503
<i>Legătura cu domnul King</i>	503
<i>Legătura cu domnul Bird</i>	504
<i>Vizite la prietenii</i>	504
<i>Întoarcerea lui la domnul Bird</i>	504
<i>Progresul credinței sale.</i>	505
<i>Întâlnirea cu patriarhul.</i>	507
<i>Reținut forțat.</i>	509
<i>Evadarea și întoarcerea la Beirut.</i>	510

<i>Declarația publică a lui Asaad Shidiak</i>	512
<i>Întâlnirea cu câteva dintre rudele sale.</i>	529
<i>Începutul unei comunicări mai directe cu oamenii.</i>	530
<i>Întâlnirea cu un frate mai tânăr</i>	531
<i>Corespondența cu familia sa</i>	532
<i>Vizita mamei sale.</i>	533
<i>Suspiciunea că a fost otrăvit</i>	534
<i>Vizitarea rudelor la Hadet.</i>	535
<i>Violența rudelor și faptele ulterioare săvârșite de Faris Shidiak.</i>	535
<i>Scrisoarea lui Asaad către fratele său Faris.</i>	536
<i>Conversația lui Faris cu episcopul din Beirut.</i>	537
<i>Scrisoarea lui Asaad adresată domnului Bird.</i>	538
<i>Rudele lui Asaad îl predau patriarhului</i>	539
<i>Asaad este tratat cu cruzime</i>	542
<i>Încercări de a obține eliberarea lui Asaad</i>	544
<i>Mari obstacole în calea eliberării lui Asaad.</i>	547
<i>Familia sa încearcă să îl elibereze</i>	548
<i>Scurtă istorie a lui Asaad Esh Shidiak, din momentul în care a fost trădat și predat în mâinile patriarhului maronit, în primăvara anului 1826</i>	549
Capitolul al XXII-lea	
<i>Persecuțiile împotriva misionarilor bapțiști din India, în anul 1824</i> . . .	559
<i>Relatarea scenelor de la Ava din timpul războiului.</i>	559
<i>Mutarea prizonierilor la Oung-pen-la. Doamna Judson îi urmează aici</i> . .	574
Capitolul al XXIII-lea	
<i>Persecutarea misionarilor wesleyeni în Indiile de Vest</i>	592
<i>Cazul reverendului John Smith.</i>	596
<i>Persecutarea metodiștilor în St. Domingo</i>	598
<i>Persecuții la Port au Prince.</i>	598
Capitolul al XXIV-lea	
<i>Persecuțiile din Elveția între anii 1813 și 1830</i>	605
<i>Persecuția din Pays de Vaud</i>	611

John Foxe
(1516–1587)

Prefață

Această lucrare este exact ceea ce ne indică pagina sa de titlu: o compilație. *Cartea martirilor* a lui Foxe a stat la baza acestui volum. Cu toate acestea, ne-am luat libertatea de a restrânge conținutul acolo unde am considerat necesar, de a modifica forma învechită a frazeologiei, de a introduce informații suplimentare și de a corecta inexactitățile unor fapte care i-au scăpat autorului lucrării originale sau care au fost găsite eronate de investigațiile cercetărilor moderne.

În această lucrare ne propunem să oferim o scurtă istorie a persecuțiilor, de la începuturile creștinismului până în prezent. În acest sens, am început cu martiriul lui Ștefan și, urmând cursul evenimentelor, am trecut prin istoria persecuției până în anul 1830. Am constatat că în toate epocile au existat oameni nelegiuți care au manifestat înclinația de a-i persecuta pe alții pentru credințele lor, indiferent de opiniile sau atașamentele pe care le aveau față de temele religioase. Evreul intolerant și păgânul fanatic nu au manifestat mai mult spirit de persecuție decât învățătorul nominal al creștinismului sau *necredinciosul* și *ateul* declarat. Într-adevăr, pare să fie un „viciu inerent” naturii nesfințite a omului acela de a încerca, prin intermediul forței fizice, să stopeze ceea ce-i provoacă sentimente neplăcute și să propage propriile credințe preferate. Doar atunci când inima a fost înnoită și sfințită de harul divin, oamenii au înțeles și au practicat în mod corect adevăratele principii ale toleranței. Noi nu spunem că numai creștinii adevărați au adoptat perspective corecte cu privire la libertatea civilă și religioasă, dar afirmăm că aceste perspective își au pe deplin originea în creștinism și în discipolii autentici ai creștinismului.

Deși aproape toate sectele și-au persecutat adversarii – pe parcursul unor perioade scurte de timp, atunci când oamenii se lăsau conduși de pasiunile lor și adevărata religie era în declin – nicio confesiune, cu excepția ierarhiei papale, nu a adoptat ca articol de credință religioasă și ca principiu de conduită practică dreptul de a-i distruge pe eretici pentru credințele lor. Decretele conciliilor și bulele papale emise în conformitate cu aceste decrete dovedesc acest lucru dincolo de orice îndoială. Prin urmare, persecuția și papalitatea sunt legate în mod inseparabil, pentru că, pretinzând

infaibilitatea, ceea ce s-a făcut o dată este corect să se facă încă o dată. Da, trebuie făcut în circumstanțe similare, altfel pretențiile de infaibilitate vor fi abandonate. Nu se poate evita această concluzie. Prin urmare, este corect să acuzăm papalitatea de toate persecuțiile și cruzimile oribile care au pătat analele Bisericii papale, în lunga și sângeroasa sa istorie, plină de întuneric și crime.

Fiecare suspin scos în temnițele Inchiziției, toate gemetele provocate de dispozitivele și instrumentele de tortură, pe care răutatea adeptilor ei intoleranți – stimulată de învățătura infernală – le-a inventat vreodată, au ajuns la urechile lui Dumnezeu, mărturisind împotriva „mamei desfrânatelor” și a acelor regi ai pământului care, dând puterea lor „fiarei”, au ajutat-o în cruda lucrare de pustiire și moarte. Văile Piemontului, munții Elveției, dealurile încununate de viță-de-vie ale Italiei și Franței, respectiv ținuturile Germaniei și ale Țărilor de Jos – toate acestea au fost atinse, pe rând, de focul victimelor incendiate sau au fost umplute de sângele celor care au suferit moartea, din mâinile cruzilor emisari ai papalității. Anglia, de asemenea, s-a îmbătat de „vinul tare al mâniei sale”, după cum pot mărturisi sângele lui Cobham și cenușa martirilor de la Smithfield. Irlanda și Scoția au fost, la rândul lor, teatrul atrocităților ei. Dar nicăieri regimul acesta al persecuției nu a fost expus în toată monstruoșitatea sa indigenă ca în Spania, Portugalia și în teritoriile lor anexe sud-americane. Timp de secole, Inchiziția a instituit un asemenea sistem polițienesc, încât aceste țări semănau cu o imensă cameră a șoaptelor, unde până și cel mai mic murmur de nemulțumire putea fi auzit și pedepsit. Atât de mare a fost efectul superstiției și al terorii Sfântului Oficiu asupra minții, încât a reușit să frângă complet mândria nobilului castilian și să-l transforme în victimă lipsită de apărare a fiecărui călugăr cerșetor și „monah cu sandale de cânepă”.

Mai mult, regimul papal s-a opus marșului civilizației și libertății din întreaga lume, denunțând circulația Bibliei și răspândirea generală a cunoștințelor. Mergeți în orice țară în care predomină papalitatea și veți găsi o țărâtime ignorantă și coruptă, o nobilime destrăbălată și o preoțime imorală, avară, despotică și crudă.

Dar se poate pune întrebarea dacă papalitatea mai susține același regim acum, ca pe vremea cardinalului Bonner și a Mariei celei Sângeroase. Noi răspundem afirmativ. Toți catolicii se laudă cu faptul că biserica lor nu se schimbă nici în spirit, nici în practică. Ca dovadă a acestui lucru, priviți la demonstrațiile spiritului ei în persecuțiile din sudul Franței, timp de câțiva ani după restaurarea casei de Bourbon, în 1814. Cu toții au asistat, cu dispreț, la recentele eforturi ale succesorilor apostolici din Spania și Portugalia de a-i nimici pe susținătorii libertății civile și religioase din aceste țări nefecitate. Povestea lui Asaad Shidiak indică în mod clar că spiritul papalității

nu și-a pierdut nimic din ferocitatea și setea de sânge de la războiul piemontez și Masacrul din Noaptea Sfântului Bartolomeu. Acolo unde are putere, încă își zdrobește victimele prin aceleași mijloace care au umplut temnițele Inchiziției și au alimentat focurile acelor *autodafeuri*.

Aceasta este religia pentru a cărei propagare se depun acum eforturi susținute în această țară. Biserica papală numără deja mai mult de jumătate de milion de credincioși. Acest număr crește rapid prin emigrarea din țările catolice și prin convertirea copiilor protestanți, care sunt trimiși să studieze în școlile lor. Evenimentele recente din Europa vor trimite pe țărmurile noastre, fără îndoială, sute de preoți iezuiți, împreună cu o parte din acele venituri imense de care s-a bucurat până acum biserica papală. Un alt lucru prin care cu siguranță îi vor câștiga pe oameni de partea lor este atitudinea manifestată de unii, care se numesc *liberaliști*, de a-i ajuta pe catolici la ridicarea caselor de rugăciune, a colegiilor, a mănăstirilor și a seminarelor teologice. Acest lucru s-a întâmplat în mai multe rânduri. Atunci când adevărații susținători ai libertății civile și religioase trag un semnal de alarmă, ei sunt tratați ca niște bigoți de către aceiași oameni care contribuie, prin însăși natura misiunii lor, la răspândirea și încurajarea celui mai intolerant regim de bigotism și al celui mai crud și necruțător despotism pe care lumea l-a văzut vreodată. În anumite perioade ale istoriei, au existat mai multe secte care au practicat persecuția. Dar acum toate acestea neagă legitimitatea acestui fapt și resping această practică, cu excepția catolicilor. Dreptul de a-i distruge pe eretici este un articol fundamental în crezul Bisericii papale. Și, acolo unde puterea ei nu este restrânsă, ea și-o exercită în continuare, nimicindu-i pe toți cei care se opun uzurpării nedrepte făcute de aceasta. Tot sângele vărsat de toate celelalte secte creștine nu se compară cu cel vărsat de papalitate mai mult decât curgerea de scurtă durată a unui pârâiaș, format în urma unei furtuni trecătoare, în contrast cu valul coplesitor al unui fluviu, care primește ca afluenți apele a mii de râuri.

Prin urmare, suntem încrezători că lucrarea de față se va dovedi a fi o frână salutară în calea progresului acestui regim, ale cărui efecte practice mereu au fost și în continuare sunt nelegiuirea, cruzimea și vărsarea de sânge.

Povestea lui Asaad Shidiak, a doamnei Judson, persecuțiile din Indiile de Vest și din Elveția nu au mai fost încorporate până acum în nicio carte a martirilor. Ele servesc pentru a arăta natura hidoasă a persecuției și beneficiile misiunilor creștine.

În capitolul 5 veți găsi o schiță a Revoluției Franceze din 1789, în legătură cu persecuția. Multă vreme necredincioșii au disprețuit creștinismul pentru că unii dintre adepții săi nominali care au fost învestiți cu autoritate au manifestat un spirit de persecuție. Și, chiar dacă știau că creștinismul

condamnă persecuția cât se poate de clar, totuși nu au fost niciodată dispuși să facă distincție între sistem și abuzul oamenilor nelegiuiți din sistem. Necredința, pe de altă parte, nu poate fi răscumpărată. Ea nu impune nicio restricție asupra pornirilor violente și patimilor de o viață ale oamenilor. Apropiindu-se de oameni cu bagheta lui Circe a libertinajului, cu promisiuni frumoase de eliberare, ea mai întâi adoarme conștiința și amorțește simțurile; apoi îi preface pe adepții ei în cei mai jalnici sclavi ai vinovăției și crimei. Acest lucru a fost exemplificat în evenimentele Revoluției Franceze.

Timp de secole, Biblia a fost ținută departe și astfel cheia cunoașterii a fost smulsă din mâinile oamenilor. Pentru numai o clipă, Franța a rupt lanțurile pe care superstiția le înfășurase în jurul ei. Însă nu s-a mulțumit cu atât, ci a încercat să rupă și jugul lui Dumnezeu: a călcat în picioare Biblia și a proclamat victoria imoralității, care nu a mai fost amenințată nici de pedeapsa prezentă, nici de cea viitoare. Observați consecințele. Anarhia s-a revărsat asupra lor ca un potop, din a cărei răbufnire clocotitoare sângele țâșnea în râuri vii, pe ale căror valuri tulburi pluteau trupurile fără capete ale oamenilor învățați, buni, frumoși și curajoși. A urmat cea mai nemiloasă proscriere pe criteriul credinței. O vorbă, un suspin sau o privire presupusă potrivnică puterilor conducătoare, era urmată de moarte instantanee. Calmul care a urmat a fost doar un pic mai puțin terifiant, pentru că oferea mai puține amenințări, așa cum șocul cutremurului creează mai multă alarmă instantanee decât ciuma de la miezul nopții, care se plimbă nevăzută și nerecunoscută prin locuințele unui oraș populat.

Persecuțiile necredincioșilor din Franța și Elveția constituie o lecție serioasă pentru oamenii din această țară. Chiar și acum avem printre noi oameni – cei mai mulți dintre ei, este adevărat, sunt străini hoinari – care încearcă să provoace aceleași simțăminte care au produs consecințe atât de teribile în Franța. Sub diferite nume, ei își împrăstie învățăturile otrăvitoare în țara noastră. Ca și în Franța, ei și-au început atacurile împotriva Bibliei, a sabatului, a căsătoriei și împotriva tuturor relațiilor sociale și domestice ale vieții. Prin lingușeli și minciuni, ei încearcă să împrăstie semințele nemulțumirii și ale viitoarei răzvrătiri în rândul poporului. Ferocitatea atacurilor lor asupra celor care gândesc diferit, chiar și atunci când sunt respinse de opinia publică, arată ce ar face dacă ar putea să răstoarne instituțiile noastre și să introducă dezordinea și o guvernare fără frâu. Prin urmare, sperăm că articolul despre Revoluția Franceză va fi socotit ca foarte instructiv și util.

Capitolul I

Istoria martirilor creștini până la prima persecuție generală sub Nero

Am putea spune că istoria bisericii este o istorie a încercărilor și suferințelor membrilor ei, provocate de niște oameni nelegiuți. A fost o perioadă în care persecuția dusă împotriva adepților lui Hristos a fost cauzată doar de către cei din afară. Au venit apoi vremuri în care schismele și diviziunile i-au învrăjbit unii împotriva altora pe frații care purtau același nume, iar scenele de cruzime și nenorocire s-au petrecut în sanctuar, rivalizând în grozăvie cu cele mai cumplite violențe manifestate vreodată de fanatismul păgân sau barbar. Această situație însă nu indică vreun neajuns al Evangheliei, care abundă în pace și iubire; ea nu face decât să înfățișeze în culori și mai întunecate depravarea profundă și universală a inimii umane.

Moralitatea pură și nesofisticată – mai ales atunci când omenirii i s-a transmis importanța esențială a acesteia pentru păstrarea interesului față de Creatorul ei – a întâmpinat în mod constant opoziție. Aceasta a cauzat moartea prematură a lui Ioan Botezătorul. Acuzația tăioasă de adulter și incest este cea care a stârnit resentimentele Irodiadei, care nu a încetat să-l persecute până când a reușit să-l distrugă. Aceeași observație este valabilă în egală măsură și pentru cărturarii evrei, vizavi de modul în care L-au tratat pe binecuvântatul nostru Domn și Mântuitor, Isus Hristos. Trebuie să admitem că istoria martiriului creștin începe cu martiriul subit al lui Ioan Botezătorul și răstignirea Domnului nostru. Pornind de la acestea ca bază pentru evenimentele ulterioare, putem urmări în mod corect originea acelei ostilități, care a produs o atât de abundentă vărsare de sânge creștin și a cauzat atâtea măceluri de-a lungul istoriei creștinismului.

Deoarece nu ne propunem să zăbovim asupra istoriei Mântuitorului nostru, de înainte sau de după răstignire, vom considera necesar doar să le reamintim cititorilor noștri de frustrarea iudeilor cauzată de învierea Sa ulterioară. Deși un apostol Îl trădase și un altul Îl renegase sub tutela solemnă a unui jurământ și, cu toate că ceilalți Îl părăsiseră, cu excepția

ucenicului „care era cunoscut marelui-preot”, istoria învierii Sale a dat o nouă direcție inimilor lor, iar coborârea Duhului Sfânt le-a insuflat o nouă încredere în sufletele lor. Puterea cu care au fost înzestrați i-a încurajat să proclame Numele Său, spre confuzia conducătorilor iudei și uimirea prozelitilor dintre neamuri.

I. Sfântul Ștefan

Sfântul Ștefan este următorul martir. Moartea sa a fost cauzată de modul credincios în care a predicat Evanghelia înaintea trădătorilor și ucigașilor lui Hristos. Aceștia s-au mâniat într-un asemenea hal, încât l-au alungat din cetate și l-au ucis cu pietre. În general, se presupune că cele întâmplate au avut loc de Paștele care a urmat celui al răstignirii Domnului nostru și înălțării Sale, în primăvara următoare.

În urma acestui eveniment s-a declanșat o mare persecuție împotriva tuturor celor care mărturiseau credința în Hristos ca Mesia sau ca profet. Sfântul Luca ne spune imediat că a început în acea zi o mare prigoană împotriva bisericii din Ierusalim și că toți s-au împrăștiat prin ținuturile Iudeei și Samariei, în afară de apostoli.

Aproximativ două mii de creștini, împreună cu Nicanor, unul dintre cei șapte diaconi, au suferit martiriul în timpul persecuției care „a început” după uciderea lui Ștefan.

Martirajul lui Ștefan

II. Iacov cel Mare

Următorul martir de care aflăm, potrivit cu relatarea sfântului Luca din istoria cărții Faptele apostolilor, a fost Iacov, fiul lui Zebedei, fratele mai

mare al lui Ioan și rudă cu Domnul nostru, căci mama lui, Salome, era verișoară primară cu Fecioara Maria. Cel de-al doilea martiriu a avut loc abia după 10 ani de la moartea lui Ștefan. De îndată ce Irod Agripa a fost numit guvernator al Iudeei, pentru a intra în grațiile poporului, a declanșat o persecuție aspră împotriva creștinilor și a hotărât să dea lovitura atacându-i pe conducătorii lor. Relatarea pe care ne-a lăsat-o un eminent scriitor al perioadei primare, Clement Alexandrinul, nu trebuie trecută cu vederea. În timp ce Iacov era condus spre locul martiriului, acuzatorul său a ajuns să se căiască de fapta lui, datorită curajului extraordinar și îndrăzelii apostolului, așa că a căzut la picioarele lui pentru a-i cere iertare, declarându-se creștin și hotărând ca Iacov să nu primească singur cununa de martir. De aceea au fost decapitați amândoi, în același timp. Astfel, primul martir apostolic a primit cu bucurie și hotărâre acel pahar, despre care îi spusese Mântuitorului nostru că este gata să-l bea. Timon și Parmena au suferit martiriul cam în aceeași perioadă: unul la Filipi, iar celălalt în Macedonia. Aceste evenimente au avut loc în anul 44 d.H.

III. Filip

S-a născut la Betsaida, în Galileea, și a fost primul care a primit numele de „ucenic”. A lucrat cu sânguință în Asia Mică și a suferit martiriul la Heliopolis, în Frigia. A fost biciuit, aruncat în închisoare și apoi crucificat, în anul 54 d.H.

IV. Matei

Ucenicul care a fost vameș s-a născut în Nazaret. Și-a scris evanghelia în limba ebraică, tradusă mai apoi în greacă de Iacov cel Mic. Aria slujirii sale a fost Parția și Etiopia, țară în care a suferit martiriul, fiind ucis cu o halbardă în orașul Nadabah, în anul 60 d.H.

V. Iacov cel Mic

Unii presupun că ar fi fost fratele Domnului nostru, fiul unei foste soții a lui Iosif. Acest lucru este foarte îndoielnic și se potrivește prea mult cu tradiția catolică, conform căreia Maria nu a mai avut alți copii în afară de Mântuitorul nostru. El a fost însărcinat cu supravegherea bisericilor din Ierusalim și a fost autorul epistolei atribuite lui Iacov în canonul sacru. La vârsta de 94 de ani, a fost bătut și ucis cu pietre de către iudei. În cele din urmă, i-au zdrobit craniul cu o măciucă.

VI. Matia

Despre Matia se știe mai puțin decât despre majoritatea celorlalți ucenici. El a fost ales să ocupe locul vacant lăsat de Iuda. A fost ucis cu pietre la Ierusalim și apoi decapitat.

VII. Andrei

Andrei a fost fratele lui Petru. A predicat Evanghelia la multe națiuni asiatice, dar, la sosirea sa la Edessa, a fost prins și răstignit pe o cruce ale cărei două capete erau fixate transversal în pământ. De aici derivă termenul de „cruce a sfântului Andrei”.

VIII. Sfântul Marcu

S-a născut din părinți evrei, aparținând tribului lui Levi. Se presupune că a fost convertit la creștinism de către Petru, căruia i-a slujit ca asistent și sub supravegherea căruia și-a scris evanghelia în limba greacă. Marcu a fost sfâșiat în bucăți de oamenii din Alexandria, la marea sărbătoare a lui Serapis, idolul lor, găsindu-și sfârșitul în mâinile lor nemiloase.

IX. Petru

Petru s-a născut la Betsaida, în Galileea. A fost pescar de profesie. Hristos i-a dat un nume care în siriacă face referire la o stâncă. Se presupune că Petru a suferit martiriul la Roma, în timpul domniei împăratului Nero, fiind răstignit cu capul în jos, la cererea sa.

[Cu toate acestea, este foarte improbabil ca Petru să fi vizitat vreodată Roma. Dovezile sprijină mai degrabă presupunerea că și-a găsit sfârșitul într-o altă țară.]

X. Pavel

Pavel, marele apostol al neamurilor, a fost un evreu din tribul lui Beniamin, originar din Tarsul Ciliciei, iar înainte de convertirea sa se numea Saul. După ce a suferit mai multe persecuții la Ierusalim, Iconia, Listra, Filipi și Tesalonic, a fost dus prizonier la Roma, unde a stat 2 ani, după care a fost eliberat. Ulterior, a vizitat bisericile din Grecia și Roma și a predicat Evanghelia în Spania și Franța. Dar, întorcându-se la Roma, a fost arestat la ordinul lui Nero și apoi a fost decapitat.

XI. Iuda

Iuda, fratele lui Iacov, era numit în mod obișnuit Tadeu. El a fost răstignit la Edessa, în anul 72 d.H.

XII. Bartolomeu

Bartolomeu a predicat în mai multe țări și, după ce a tradus Evanghelia lui Matei în limba Indiei, a răspândit-o în această țară. În cele din urmă a fost bătut cu cruzime și apoi răstignit de către un grup de idolatri mânioși.

XIII. Toma

Toma, numit „Geamănul”, a predicat Evanghelia în Parția și India, unde, stârnind furia preoților păgâni, a fost martirizat, fiind străpuns cu o sulită.

XIV. Luca

Evanghelistul Luca a fost autorul evangheliei care-i poartă numele. A călătorit cu Pavel prin mai multe țări și se presupune că a fost spânzurat de un măslin, de către preoții idolatri din Grecia.

XV. Simon

Simon, numit „Zelotul”, a predicat Evanghelia în Mauritania, în Africa și chiar și în Britania, țară în care a fost răstignit, în anul 74 d.H.

XVI. Ioan

Ioan, „ucenicul preaiubit”, a fost fratele lui Iacov cel Mare. Bisericele din Smirna, Pergam, Sardes, Filadelfia, Laodiceea și Tiatira au fost întemeiate de el. Printr-un ordin emis pe numele lui, a fost trimis din Efes la Roma, unde, se spune, a fost aruncat într-un cazan cu ulei clocotit. A scăpat printr-un miracol, fără să fie rănit. Ulterior, Domițian l-a exilat pe insula Patmos, unde a scris cartea Apocalipsa. Nerva, succesorul lui Domițian, i-a permis să plece de acolo. A fost singurul apostol care a scăpat de o moarte violentă.

XVII. Barnaba

Barnaba era din Cipru, dar de origine evreiască. Se presupune că moartea sa a avut loc în jurul anului 73 d.H.